

Instytut Pamięci Narodowej - Białystok

<https://bialystok.ipn.gov.pl/pl1/aktualnosc/158780,Rok-pierwszy-Urzad-Bezpieczenstwa-Publicznego-w-województwie-białostockim-sierpien.html>
20.05.2024, 16:13

Rok pierwszy. Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w województwie białostockim (sierpień 1944 - lipiec 1945)

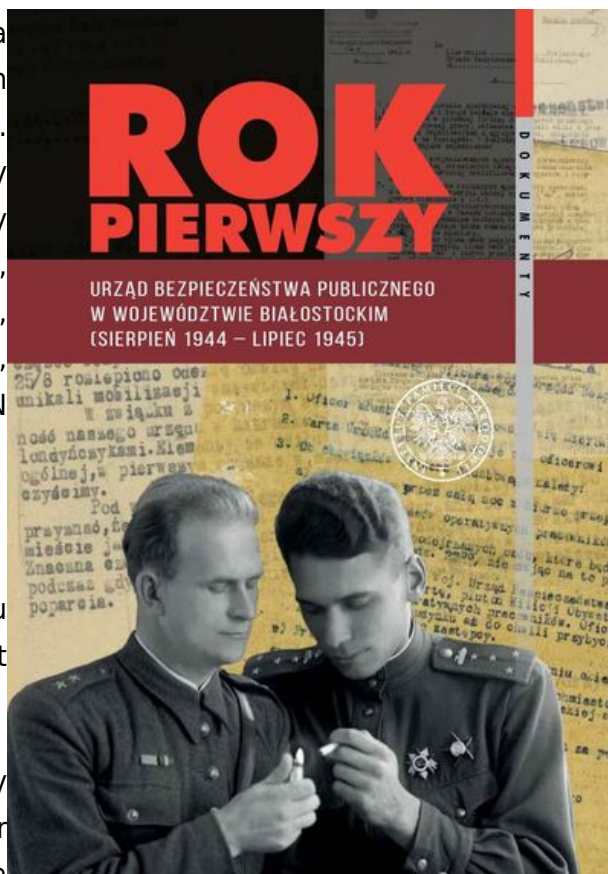
Rok pierwszy. Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w województwie białostockim (sierpień 1944 - lipiec 1945), wstęp i red. nauk. Barbara Bojaryn-Kazberuk, Jerzy Autuchiewicz, wybór i opracowanie Jerzy Autuchiewicz, Barbara Bojaryn-Kazberuk, Joanna Markiewicz, Anna Mioduszevska, Katarzyna Olszyńska, Justyna Wasiluk, Warszawa-Białystok 2021, 592 s., ISBN 978-83-8229-204-6

Seria wydawnicza „Dokumenty”, t. 67

Publikacja w ramach centralnego projektu badawczego IPN „Komunistyczny aparat represji”.

Publikowane w niniejszym tomie dokumenty przedstawiają powstawanie, rozwój struktur oraz działalność aparatu bezpieczeństwa publicznego w województwie białostockim w pierwszym roku jego istnienia.

Sformowanie własnych organów bezpieczeństwa było kluczowym zadaniem PKWN. Utworzenia resortu na wzór sowiecki domagał się Stalin. Po powołaniu urzędu przy PKWN, na podstawie dekretu z 21 lipca 1944 r. rozpoczęto tworzenie struktur bezpieczeństwa na zajętych przez Sowiety terenach. W województwie białostockim były one budowane niemal równolegle z komunistycznymi strukturami partyjnymi i administracyjnymi.

Rok pierwszy. Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w województwie białostockim (sierpień 1944 - lipiec 1945)

W połowie sierpnia 1944 r. do Białegostoku przybył wraz z 35 absolwentami kursów specjalnych NKWD w Kujbyszewie sowiecki oficer – por. Faustyn Grzybowski, który zajął się organizacją struktur bezpieczeństwa w województwie. 28 sierpnia 1944 r. pełnomocnik PKWN powołał Wojewódzką Radę Narodową. Przy radzie powstał Wojewódzki Wydział Bezpieczeństwa, już w październiku przekształcony w Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego, podporządkowany bezpośrednio Resortowi Bezpieczeństwa Publicznego PKWN. Porucznik Faustyn Grzybowski chociaż urządowanie miał formalnie rozpocząć 17 sierpnia, to już dwa dni wcześniej powołał kierowników pięciu referatów. Do końca sierpnia powstały powiatowe urzędy bezpieczeństwa publicznego w Białymstoku, Bielsku Podlaskim, Sokółce i Wysokiem Mazowieckiem. Urząd Bezpieczeństwa szybko zyskał złą sławę. Aresztowania, tortury i skrytobójstwa dokonywane rękami funkcjonariuszy były na porządku dziennym. Nie wahali się oni stosować tych zbrodniczych metod, aby tylko szybko osiągnąć efekty.

Materiały ukazują pełną dyspozycyjność UB wobec Sowietów oraz bezwzględną walkę z polskim podziemiem niepodległościowym, której celem było podporządkowanie komunistom całego społeczeństwa.